

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky

Akademický rok: 2021/22

Destinace: Polsko, Krakov

Jméno, příjmení: Jitka Bielení

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Uniwersytet Jagielloński (UJ), Instytut Filologii Słowiańskiej

Ústav slovanské filologie (Instytut Filologii Słowiańskiej, dále jen IFS) Jagellonské univerzity (dále UJ) si stále zachovává filologický profil studia. Bohemistika je na UJ vyučována jako vysokoškolský studijní obor a jazyková cvičení, nazývaná zde „lektorát“, jsou v rámci tohoto studia povinným předmětem. Aktuálně zde studuje více než padesát bohemistů, někteří studenti se vrátili ke studiu po obnovení běžné výuky ve třídách.

Zřejmě díky tradici a dobré pověsti místní bohemistiky a také díky tomu, že i dnes sto procent našich absolventů nachází uplatnění na pracovním trhu v oboru, nemáme zatím problém s otevřením bakalářského studijního programu. Zcela jistě k tomu přispělo i zesílené úsilí všech vyučujících IFS propagovat v dnešní situaci Ústav aktivně nejen na Facebooku, Instagramu a webových stránkách UJ, ale i v dalších médiích.

V bakalářském studijním programu byly otevřeny v 1. ročníku dvě skupiny bohemistů. Do 1. ročníku v září nastoupilo více než třicet studentů. V magisterském studijním programu je situace v posledních letech obtížnější, pohybujeme se na hranici minima uchazečů nutných k otevření tohoto typu studia, ale letošní studenti končící 3. ročník chtějí všichni pokračovat v magisterském studijním programu, a tak situace vypadá optimisticky.

V rámci „lektorátu“ jako předmětu lektorka v letošním roce značně modifikovala a aktualizovala celoinstitutové a vnitřní, katedrální bohemistické sylaby. Působila také jako koordinátor

zkoušek pro „lektoráty“ všech jazyků, jež jsou vyučovány. Výuka i zkoušky probíhaly většinou prezenčně, pouze jedna skupina v magisterském studiu měla výuku online z důvodu stipendijního pobytu a dojíždění.

Charakteristika vyučovaných ročníků

Lektor MŠMT momentálně vyučuje oborové bohemisty od 2. do 5. ročníku. Studenti přicházejí na univerzitu s nulovou znalostí jazyka, po 1. ročníku bakalářského studia musejí dosáhnout úrovně A2 a v recepci B1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (dále jen SERR), ve 2. ročníku musejí splňovat kritéria úrovně B1 a B2 podle SERR a ve 3. ročníku úroveň C1 podle SERR. Hodinová dotace je však o dost nižší, než předpokládá SERR.

Do magisterského studijního programu jsou z ekonomických důvodů kromě „našich“ bakalářů přijímáni i studenti s nulovou znalostí českého jazyka. Práci v takovéto víceúrovňové skupině lze přirovnat k práci v malotřídní škole, studijní výsledky však musejí být co nejpodobnější výsledkům studentů, již studují obor celých pět let, protože všichni studenti skládají stejné závěrečné zkoušky. Tento druh výuky proto vyžaduje nejen zkušeného vyučujícího, který dobře ovládá oba jazyky a problematiku jejich interference a překladu, ale i cílevědomé studenty. Vyučovanou skupinu v 1. ročníku magisterského studia lze proto charakterizovat jako A1–C1 podle SERR.

V magisterském studiu má také mnoho studentů individuální studijní plán, protože obvykle už získali stálé zaměstnání. Pro lektora to znamená rozšíření pracovních povinností o zadávání individuálních domácích prací, jejich opravu, individuální konzultace a pravidelnou komunikaci s jednotlivými studenty (individuální konzultace po MS Teams, e-mail apod.). Toto vše lze ale zajistit díky nižšímu počtu studentů.

Každoročně se také opakuje specifický stav – studenti IFS musejí na konci studia odevzdávat resumé svých bakalářských a magisterských prací v češtině (1–3 strany u bakalářské práce, kolem 8–10 stran u magisterské práce), s jejichž opravou a stylizací pomáhá lektor. A tak přestože na UJ není lektor akademickým pracovníkem a náplní jeho předmětů je praktické zlepšování jazykových znalostí i řečových dovedností, v daném kontextu je povinen vyučovat jak literárněvědnou, tak lingvistickou terminologii a věnovat pozornost výuce odborného stylu, čehož lze dosáhnout pouze navýšením počtu konzultačních hodin (od května do konce

akademického roku v září).

Je rozhodně třeba zdůraznit, že studenti-bohemisté v Krakově jsou motivovaní, o výuku mají zájem, připravují se na ni a v seminářích i při individuálně zadávaných seminárních úkolech dobře pracují a dosahují dobrých výsledků, což jim pomáhá v nalezení práce.

K letošním úspěchům studentů dozajista patří čestné uznání pro studenta 2. ročníku bohemistiky Wojciecha Marzece na překladatelské soutěži pro studenty češtiny jako cizího jazyka v rámci Mezinárodní studentské konference, kterou každoročně pořádá pražský ÚJOP.

Výukové materiály

Výukové materiály si musí lektor pro všechny ročníky vytvořit sám. Vzhledem k neexistenci vhodného studijního materiálu určeného polským rodilým mluvčím učícím se česky a vzhledem k omezenému výběru učebnic pro výuku češtiny jako cizího jazyka vhodných pro slovanské mluvčí a nemožnosti používat ve výuce učební materiály určené pro Neslovany je tato činnost odborně i časově poměrně náročná. Samozřejmě je třeba se orientovat v současných vycházejících učebnicích, v nichž lze nalézt mnoho inspirativních nápadů nebo didaktických postupů. Ale lektor učící polské rodilé mluvčí především musí – vzhledem k blízkosti vyučovaných jazyků – studovat odbornou polsko-českou literaturu, učit se polsky, hledat shody i odlišnosti mezi oběma jazyky a vycházet při výuce ze specifické typologie studentských chyb.

Dalším důvodem pro tvorbu vlastních výukových materiálů jsou zmíněné víceúrovňové skupiny polských mluvčích v magisterském studijním programu. Samozřejmostí ve všech ročnících je používání multimediálních pomůcek pro češtinu, které zejména pro vysoké úrovně komunikačních kompetencí vyučovaných na IFS v češtině jako cizím jazyce neexistují a jež je třeba pro výuku online vytvářet.

Další aktivity lektorky mimo výuku

1. Pravidelné mimovýukové činnosti v podobě konzultací věnovaných jazyku, které přesahovaly objem běžné práce vysokoškolského vyučujícího.
2. Tvorba medailonků českých spisovatelů a dalších osobností v polštině pro sociální síť IFS.

3. Na Vánoce všichni lektori IFS pro studenty připravili recepty tradičního vánočního cukroví.
4. Na jaře 2021 byly důkladně přepracovávány sylaby většiny vyučovaných předmětů s ohledem na nové rozložení předmětů ve studijním programu pro následující akademický rok.
5. V letním semestru byla se studenty zahájena práce na cvičebnici frazeologie, která bude dokončena zřejmě v zimním semestru příštího akademického roku.
6. Na osobním setkání s prof. Tomášem Halíkem byla domluvena přednáška pro naše studenty, kterou jsme z důvodu pracovního vytížení pana profesora přeložili na příští akademický rok.
7. V březnu lektorka zajistila spolupráci IFS s polským gymnáziem (VI liceum w Krakowie), kde dříve realizovala praxi v rámci studia polonistiky. Na Dni mateřského jazyka lektorka v polštině přednesla pro studenty přednášku: *Co mají společného „česká chyba“, polka a český film?* Kolegové prezentovali slovanské literatury a abecedy. Už víme, že se tato propagační aktivita podařila a přivedla k nám nové studenty 1. ročníku.
8. V květnu lektorka napsala v polštině průvodní dopis (pozdvánku) na celopolskou studentskou konferenci o J. A. Komenském, již spoluorganizuje katedra dne 15. 11. 2022.

Kraków 31. 7. 2022

Mgr. et mgr Jitka Bieleń, Ph.D.